✠ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΙΣΚΙΟΣ

Δ ἐν τοῖς Ι. Βικελᾶ

Στὴν κουρασμένη τόρα γέρικη βαρκούλα του,
Σὰν ραγισμένο μισοξέκεπο σπιτάκι,
Μέσ' ἀπ' τὴν πλώρη ὁ γέρω Ναύτης—πάντα μόνος του—
Θωρεῖ νὰ πλέῃ τὸ πρωτοτύξειδο καϊκάκι.

Θωρεῖ ὁ Ναύτης καὶ θαρρεῖ πῶς ξαναφτέρωσε
Πάλε ἡ ψυχή του κ' ἡ παλιά του νειότη πάλι
Κι' ἀναμαλλιάρης, λές, τοῦ πέλαου ἔγινε ἄνεμος
Κι' ἀφρόχαιτο ἕνα κῦμα πέρ' ἀπ' τἀκρογιάλι....

Καὶ σὰν νὰ ξαναπῆρε μέσ' ἀπ' τὰ στήθη του
Τὴ θαλασσοδαρμένη ἀγάπη τοῦ κυμάτου
Τὴ ραγισμένη του βαρκούλα ἐφιλιαγκάλιασεν
Ὁ Ἴσκιος τῆς αἰώνιας νύχτας τοῦ θανάτου!

Σπέτσες

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΔΙΤΗΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΥΨΗΛΑ ΤΑΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

Ἡ «Ἀκρόπολις» εἶχε τὴν ἀτυχῆ ἐμπνευσιν νὰ ζητήσῃ τὰς γνώμας πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ ἄλλων ἐξεχόντων ἐν ταῖς ἐπιστήμαις καὶ εἰς τὰ γράμματα, περὶ τῆς μᾶλλον κατεπειγούσης ἀνάγκης ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῆς ἀναρθώσεως τοῦ ἔθνους.

Τὴν ὀνόμασα ἀτυχῆ, ὄχι ὁτότι δὲν ἐδόθησαν ἀπαντήσεις σοφαί, μεσταὶ ἐννοίας καὶ ἀδραί, (νομίζω ὁτι ἐξήντλησα ὅλα τὰ ἐπίκαιρα κοσμητικά), ἀλλὰ διότι μεταξὺ ὅλων τῶν ἐρωτηθέντων δὲν εὑρέθησαν δύο ἄνθρωποι σύμφωνοι, πέντε ἔτη μετὰ τὸ 1897, περὶ τοῦ τί ἐπείγει ὑπὲρ πᾶν ἄλλο, διὰ νὰ ὑπάρξωμεν, ἤ, ὅπερ τοὐτόσημον, ὁιὰ νὰ σωθῶμεν ὡς ἔθνος, διὰ νὰ ἀμυνθῶμεν ὡς ἥλη.

Τοῦτο εἶνε τὸ ἀποθαρρυντικώτερον ὅλων καὶ συγχρόνως τὸ χαρακτηριστικώτερον.

Καὶ εἶπον κατ' ἐμαυτόν: Ἂν τὰ ἐπίλεκτα πνεύματα, τὰ προωρισμένα νὰ ἑτάζουν τὸν ὁρίζοντα, νὰ ἑρμηνεύουν τὰς μελανὰς ὀκτὰς—αἱ ὁποῖαι συνωθοῦνται εἰς τὰς ἐσχατιὰς αὐτοῦ—καὶ νὰ μαντεύουν τὴν πορείαν των, τὰ πνεύματα τὰ δυνάμενα νὰ ζωλίζουν τὴν ψυχὴν τοῦ ἔθνους καὶ νὰ ἀποφαίνωνται ἐν διαυγεῖ κρίσει τί πάσχει ἐν αὐτῇ, τὰ πνεύματα τὰ ὀφείλοντα νὰ ἔχουν σαφῆ γνώμην περὶ τῆς ἀμέσου ἐργασίας πρὸς ἀνάληψιν, εὑρίσκονται εἰς τοιαύτην σύγχυσιν, εἰς τοιαύτην ἐναντιότητα ἰδεῶν περὶ τοῦ τί πάσχει πλειότερον ἐν ἡμῖν καὶ τί ἐπιβάλλεται ἀμεσώτερον- πῶς νὰ μορφωθῇ τότε ἡ λεγομένη κοινὴ γνώμη ἡ ἀνταυγάζουσα τὸ φῶς τῶν ὑπερόχων διανοιῶν, ἡ γνώμη τῶν προβάτων τῶν ἀκολουθούντων νὰ κεσέμια τοῦ πνεύματος;

Καὶ νομίζω ὅτι αὕτη τῶν γνωμῶν ἡ σύγχυσις, ἂν δὲν χρησιμεύῃ εἰς ἄλλο τι, παρέχει ὅμως ἐν τῷ συνόλῳ ἐπαρκὲς φῶς, ὅπως περιβάλῃ τὴν ὅλην τοῦ ἔθνους μορφὴν καὶ ἀποκαλύψῃ εἰς τὴν διαγνωστικὴν τὸ νοσηρότατον αὐτῆς χρῶμα.

Καὶ εἶνε τοῦτο ἡ ἀδιαφορία ὁ πεσιμισμὸς, ἡ ἀποθάρρυνσις.

∴

Πλὴν ὀλίγων ἀνδροπρεπῶν ἰδεῶν, ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐνθυμήθησαν ὅτι Ἑλλὰς δὲν εἶναι μόνον ἡ ἐντεῦθεν τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς, καὶ τῶν ὁποίων οἱ ὀφθαλμοὶ ἀνοίγονται ἐναγώνιοι πρὸ τῶν τεκταινομένων ὀλίγον βορειότερον τῶν ἡμετέρων ὁρίων, πλὴν τῶν τονισάντων τὴν ἀνάγκην τῆς οἰκονομικῆς εὐρωστίας, ὡς μέσου ὑπερτάτου ἀγῶνος ἀμύνης ἐναντίον τῆς λαίλαπος, τῆς ὁποίας ἀπὸ τοῦδε ἀκούεται ὑπόκωφος ὁ βρῶμος, πλὴν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔρριψαν κατὰ πρόσωπον τοῦ ἔθνους τὴν πικροτάτην ἀλήθειαν, ὅτι εἴμεθα ἄτομα, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα πλέον πολῖται, οἱ περισσότεροι, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀπαντήσεών των, πρώτην φορὰν ἐσκέφθησαν ἐπὶ τῶν ἐρωτημάτων τῆς «Ἀκροπόλεως» καὶ ἐκοπίασαν πολὺ νὰ ἀνεύρουν ἰδέας, ὡς ἐὰν τοῖς ἐπεβάλλετο ἀγώνισμα θεματογραφίας.

Ναί. Καὶ ταῦτα προρθέτως ἀποδεικνύουν τὴν ἀληθῆ νόσον τῆς περιόδου τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου, ἥτις εἶναι ἡ νάρκη, εἶδος καταστάσεως νεκροφανείας τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς, ἥτις ἀπὸ πολλοῦ ἤρχισεν ἐκδηλουμένη, ἐπετάθη δὲ ἀποκλειστικῶς μετὰ τὰς δοκιμασίας τοῦ 1897, ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι συμβαίνει πρὸς πάντα ἄλλον λαὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν αἰώνων, ὅπου πάντοτε τὸ σχολεῖον τῆς συμφορᾶς ὑπῆρξε σχολεῖον καθαρμῶν καὶ ἀναγεννήσεως. Διότι ὄντως ἐπέδρασαν αἱ συμφοραὶ εἰς τοὺς Ἕλλησσους μετὰ τὴν Ἰέναν, εἰς τοὺς Ρώσσους μετὰ τὴν Κριμαίαν, εἰς τοὺς Γάλλους μετὰ τὸ Σεδὰν, εἰς αὐτὸ τὸ μικρὸν Πεδεμόντιον μετὰ τὴν Νοβάραν, ἀληθῆ ἐκεῖνο καὶ ὑγιᾶ πυρῆνα τοῦ Ἰταλισμοῦ.

Εἰς ἡμᾶς, ἀντιθέτως πάντων τούτων παραδειγμάτων μικρῶν καὶ μεγάλων, αἱ καταστροφαὶ τοῦ 1897 ἐπήνεγκον τὰ ἀποτελέσματα μεγάλης δόσεως ὀπίου ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς.

Ἀποθάρρυνσις περὶ πάντων, δισταγμὸς περὶ τοῦ δυνατοῦ ἢ μᾶλλον νοσηρὸς ψευδὴς πεποίθησις περὶ τοῦ ἀδυνάτου, τοῦ νὰ ὑψώσωμεν τὴν κεφαλὴν, ἡνωμένα μετὰ παχυτάτου, μετὰ μοιρολατρικῆς ἀδιαφορίας περὶ τοῦ μέλλοντος. αὕτη εἶναι ἡ ψυχολογικὴ κατάστασις τοῦ ἔθνους εἰς ὅλα τὰ κοινωνικὰ στρώματα καὶ εἰς ὅλας τὰς ἡλικίας.

Ἂν ἡ λέξις νεκροφάνεια εἶναι βαρεῖα, ἂς ὀνομάσωμεν τὴν κατάστασιν ταύτην ἀναισθησίαν, ἂς τὴν ὀνομάσωμεν ἀδιαφορίαν, ὅπως ἄλλως θέλετε, ἂν καὶ κατ' ἐμὲ τὸ γνησιώτερον ὄνομα εἰς τοιαύτην τοῦ πνεύματος καὶ τῶν καρδιῶν κατάστασιν τὸ ἔδοσαν οἱ Γάλλοι. Εἶναι ἡ κατάστασις τοῦ ζεμανφισισμοῦ, τῆς νοσηρᾶς ἀδιαφορίας τῆς μετεχούσης ἀναισθησίας ἐναντιῶν καὶ ἡλιθιότητος. καὶ ἥτις ἐξωτερικεύεται διὰ τελείας ἐκλύσεως πάσης ἐνεργητικότητος, πάσης ἀντιδράσεως κατὰ τῆς βαρείας νάρκης ἡ ὁποία μᾶς ἔχει καταλάβει.—Αὕτη εἶναι ἡ σκωρία, ἡ κατατρώγουσα τὴν ἐθνικὴν ψυχὴν, ἡ διεισδύουσα βαθύτατα ἐν αὐτῇ, ἀσυγκρίτως κινδυνωδεστέρα καὶ φονικωτέρα τοῦ μέλλοντος ἑνὸς ἔθνους καὶ ἀπὸ τὰ δεινότερα τῶν πατριωτικῶν αὐτοῦ παραφορῶν σφάλματα.

∴

Τὸ ἔθνος ἀπέλιπε, φαίνεται, τὸ θάρρος, διότι μόνον τοιοῦτος νοσηρὸς πεσιμισμὸς, τοιαύτη δηλαδὴ ἠθικὴ δυσπεψία δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τόσην ἀδιαφορίαν πρὸς τὰς τόσον δυσοιώνους προόψεις τοῦ προσεχοῦς μέλλοντος. Ἄλλως ἂς ἐξηγήσῃ, ὅστις δύναται τὸ ὅτι πέντε ἔτη μετὰ τὸ 1897 μόνον τρεῖς ἢ τέσσαρες μεταξὺ ὁλοκλήρου λόχου ἐρωτηθέντων ἐπιλέκτων ἐνθυμήθησαν τὴν ἀνάγκην ταχείας καὶ ἀντὶ πάσης θυσίας πολεμικῆς συντάξεως τοῦ ἔθνους, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ διπλωματία ἔκοψεν ἤδη καὶ ἑτοιμάζεναι νὰ ῥάψῃ τὴν ἀλοιργίδα βουλγαρικῆς μακεδονικῆς ἡγεμονίας.

Καὶ ἠκούσθη μάλιστα μεταξὺ τῶν ἐρωτηθέντων καὶ ἡ γνώμη ὅτι πρέπει νὰ ἔχωμεν ὀλιγοτέραν οἴησιν. Ἀλλοίμονον! Δὲν γνωρίζω ἂν ὑπάρχουν ἄτομα ἔχοντα οἴησιν προσωπικήν. Ἀλλὰ τὴν οἴησιν διὰ τὸν ἐθνισμόν μας, καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἀσθενέστερα στοιχεῖα τοῦ ἐθνικοῦ ἐγωϊσμοῦ, τὰ ἀπωλέσαμεν ἀπὸ πολλοῦ, ἀφ' ὅτου ἀπέλιπον ἡμᾶς τὰ ἰδεώδη, ἀφοῦ ὁ τύπος ἐμυκτήρισεν, ἐχλεύασε, προεπηλάκισε πᾶν ὅ,τι συνεδέετο πρὸς τὸ καθῆκον τῶν θυσιῶν, πρὸς τὴν θρησκείαν τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου, συμφύρων ἐν ἀξιοθρηνήτῳ συγχύσει σωβινισμὸν καὶ φιλοπατρίαν, καὶ νομίσας μετὰ τὰς συμφορὰς, ὅτι μετὰ τῆς καυτηριάσεως τῶν σφαλμάτων, ἐπιβάλλετο καὶ ὁ ἐκλευασμὸς τῶν ἰδεωδῶν.

∴

Ἀπέλιπεν οὕτω ἡμᾶς ἐν μέρει ἡ δύναμις καὶ ἐν ὅλῳ ἡ θέλησις τῆς ἐνεργείας, τῆς πάλης ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως.

Ἐν τούτοις εἶπέ τις, ὅτι οἱ ἰσχυροὶ δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ ἐνθυμηθοῦν καὶ τὰ ἡμέτερα δίκαια, διότι εἴμεθα λαὸς ἥμερος, στοιχεῖον ἐκπολιτιστικὸν ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὰ ἐνθυμήθη κάποιος ἀλλ' οὗτος ἦτο εἷς ἥκιστα ἰσχυρὸς, εἷς φιλόσοφος, ὁ Μὰξ Νορδάου.

Οἱ ἰσχυροὶ ἐνθυμήθησαν μόνον ἐκείνους οἱ ὁποῖοι, ληστεύουν, καίουν, ἀναισκολοπίζουν ἄτομα ἐκ τοῦ ἡμέρου λαοῦ, ἐκ τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ στοιχείου. Διότι αὐτοὶ καὶ ὡς κράτος ὀργανούμενοι καὶ ὡς φυλὴ παρεκτρεπόμενοι καὶ κακουργοῦντες παίζουν πρόσωπον ἀνθρώπων ἐνεργείας. Οἱ ἄνθρωποι δὲ τῆς ἐνεργείας, ἀκόμη καὶ τῆς τοιούτου εἴδους, εἶναι πεπρωμένον νὰ ἐπιβάλουν τὸν σεβασμὸν τῶν ἀδικων ἀξιώσεών των, ἐνῷ δὲν κατορθόνουν νὰ γείνουν σεβαστὰ τὰ δίκαιά των οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀδρανείας, οἱ κινοῦντες περιλύπως τὴν κεφαλὴν καὶ περιοριζόμενοι νὰ δεικνύουν μὲ τρέμοντας δακτύλους τὰς περγαμηνὰς τῶν ἀρχαίων τίτλων των. Διότι τὴν γλῶσσαν τοῦ δικαίου, μόνον δυστυχῶς ἡ δύναμις τὴν καθιστᾷ καταληπτήν.

Ἐκεῖνο λοιπὸν τὸ ὁποῖον πρὸ παντὸς χρειάζεται σήμερον τὸ ἔθνος εἶναι τὸ νὰ δυνηθοῦν ἐπίλεκτοι ψυχαὶ νὰ τὸ σείσουν ἰσχυρῶς ἐκ τῆς νάρκης του, τῆς ὁποίας ἡ παράτασις εἶναι ἰσοδύναμος πρὸς τὸν θάνατον· νὰ ἐμπνεύσουν εἰς λαὸν ἀποκαρτερήσαντα τὴν αὐτοπεποίθησιν· νὰ ἐμψυσήσουν εἰς αὐτὸν τὴν πνοὴν τῆς αὐτοπαρνήσεως καὶ τῶν θυσιῶν, ὅπως ἐρρωμένως ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν δεινοτέρων κινδύνων, οἵτινες συσσωρεύονται ἐν τῷ ὁρίζοντι τοῦ προσεχοῦς μέλλοντος.

∴

Ὅταν ὁ ἐκσλαυϊσμὸς τῆς Μακεδονίας θὰ εἶνε τοῦ ἑλληνισμοῦ ὁ νεκρώσιμος κώδων, ἀδικοῦσι πολὺ τὴν διορατικότητά των οἱ θεωροῦντες δευτέραν τὴν ἀνάγκην τῆς πολεμικῆς συντάξεως τοῦ κράτους, καὶ πιστεύοντες ταύτην δυνατὴν, μόνον μετὰ τὴν διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας αὔξησιν τῶν ἐθνικῶν πόρων.

Ὁμαλῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων αὕτη εἶνε βεβαίως ἡ φυσικὴ ἐξέλιξις. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι οἱ ἄλλοι, οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐνεργείας καὶ οἱ προστατεύοντες αὐτοὺς, δὲν ἀναμένουν τὴν ἐξέλιξιν ταύτην διὰ νὰ συντρίψουν τὸ ἐθνικὸν ἡμῶν μέλλον, ἀποσπῶντες ἀπὸ τοῦ ἑλληνισμοῦ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, τὴν Μακεδονίαν.

Ἄνευ πολεμικῆς συντάξεως, ἄνευ τοῦ δυνατοῦ μιᾶς ἐνόπλου διαμαρτυρίας, ὅταν ἄλλοι καὶ οὐχὶ ποτὲ ἡμεῖς θὰ ταράξουν τὴν γαλήνην τοῦ παρόντος καὶ τὴν εἰρήνην τῆς Ἀνατολῆς διὰ νὰ διαγράψουν τὰ ψυλετικὰ ἡμῶν δικαιώματα, οἱ ἰσχυροὶ ποτὲ δὲν θὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν τὰ δικαιώματα τῶν μοιρολατρῶν, τῶν φακίριδων, τῶν Ζεμανφισιστ, «τῶν μὴ χάνεσαι», τῶν Ἱερεμιῶν μὲ ναργιλὲν ἢ τῶν Ἱερεμιῶν μὲ τσιγαρέτον τῆς Ξάνθης.

Οἱ ἐπίλεκτοι ἄνδρες, οἱ ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμαις κ' ἐν τοῖς γράμμασιν, οἱ ἔχοντες τὸ καθῆκον νὰ εἶναι οἱ ὁδηγοὶ τοῦ λαοῦ, ὀφείλουν νὰ τὸν ἀφυπνίσουν τῆς νάρκης, νὰ τὸν ἀναβαπτίσουν εἰς φρόνημα, νὰ ἀποδιώξουν ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τὴν ἀποθάρρυνσιν, νὰ τὸν διδάξουν ὅτι ἔμβλημα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν πρέπει νὰ ἀποχωρισθῇ ποτὲ δέον νὰ εἶναι τοῦτο: «**ὑψηλὰ τὰς καρδίας**».

ΕΜΜ. Σ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

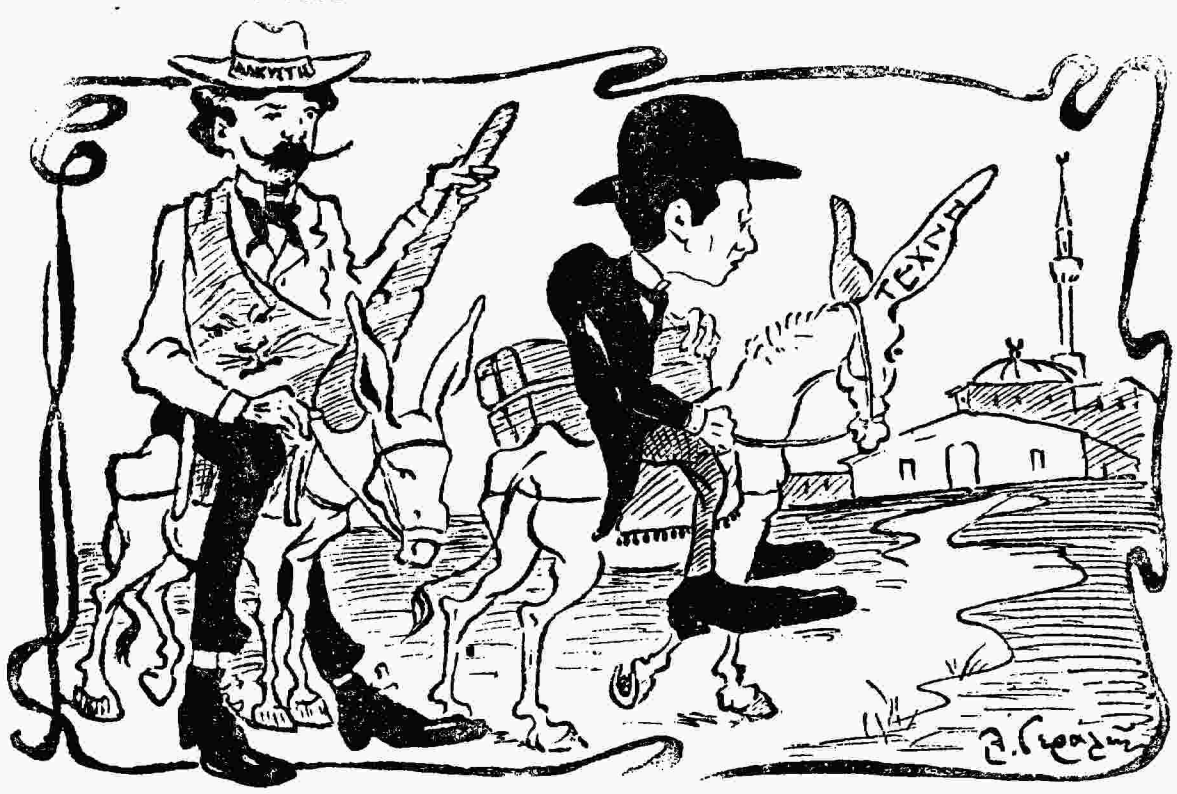

Ἡ «Νέα Σκηνὴ» στὴ Καβάλλα